

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till lagar som har samband med den (RP 114/2024 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- åtgärdsmotion AM 10/2023 rd Jaana Strandman saf Åtgärdsmotion om ändring av formerna för stöd för inläring och skolgång inom den grundläggande utbildningen i lagen om grundläggande utbildning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Eeva-Riitta Pirhonen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Marja Penttilä, undervisnings- och kulturministeriet
- undervisningsråd Erja Vitikka, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Merja Mannerkoski, undervisnings- och kulturministeriet
- direktör Jarkko Niiranen, Utbildningsstyrelsen
- undervisningsråd Riia Palmqvist, Utbildningsstyrelsen
- undervisningsråd Jukka Vetoniemi, Utbildningsstyrelsen
- ledande rektor Anne Vierelä, Valteri center för lärande och kompetens
- direktör för grundläggande utbildning Outi Salo, Helsingfors stad
- utbildnings- och ungdomschef Minna Rovio, Imatra stad
- ordförande Mika Penttilä, Kommunförbundets nätverk för sektorchefer inom bildningsväsendet
- grundutbildnings- och ungdomsdirektör Marjut Nurmivuori, Uleåborgs stad
- jurist Minna Antila, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Mari Sjöström, Finlands Kommunförbund
- jurist Taina Kõlhi, Synskadades förbund rf
- specialsakkunnig Sari Jokinen, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- utbildningspolitisk direktör Nina Lahtinen, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf

Betänkande KuUB 11/2024 rd

- utbildningspolitisk chef Jaakko Salo, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- jurist Rebecka Holm, SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
- styrelseledamot, rektor Jussi Sutinen, Bildningsbranschen rf
- social- och hälsovårdspolitisk expert Laura Tuominen-Lozić, Diabetesförbundet i Finland rf
- vice ordförande Miia Immonen, Finlands specialpedagogiska förbund rf
- specialsakkunnig på Finlands Dövas Förbund rf Pirkko Selin-Grönlund, Handikappforum rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Barnombudsmannens byrå
- Nationella centret för utbildningsutvärdering
- De sex största städerna
- Autismförbundet rf
- Erilaisten Oppijoiden Liitto ry
- Finlands Dövas Förbund rf
- Finlands Föräldraförbund rf
- Handikapporganisationerna
- professor Mari-Pauliina Vainikainen.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår att bestämmelserna om stöd för lärande och skolgång ändras i lagen om grundläggande utbildning och i andra lagar som har samband med den.

Syftet med propositionen är att förtydliga, precisera och förenhetliga de stödformer som eleven får så att stödåtgärderna är enhetliga och tydliga i hela landet samt att säkerställa tillräckliga resurser för genomförandet av stödåtgärderna.

Eleverna ska få lika möjligheter att få stöd för lärandet både som medlemmar i gruppen och som individer.

Avsikten är att minska undervisningspersonalens administrativa arbete genom att minska antalet handlingar som behövs för att bedöma, fatta beslut om och planera stödet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses huvudsakligen träda i kraft den 1 augusti 2025.

Åtgärdsmotionen

I åtgärdsmotion AM 10/2023 rd föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att införa ändringar i stödet för lärande och skolgång inom den grundläggande utbildningen i lagen om grundläggande utbildning.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Propositionen hänför sig till målet i regeringsprogrammet för regeringen Orpo att revidera lagstiftningen om stöd för lärande inom den grundläggande utbildningen 2023—2025. Syftet med de föreslagna ändringarna i lagstiftningen är att förtydliga, precisera och förenhetliga de stödformer och stödåtgärder som eleven får samt att säkerställa tillräckliga resurser för stödåtgärder och stöd för lärande på lika villkor. Ett annat syfte med propositionen är att minska undervisningspersonalens administrativa arbete.

Kulturutskottet påpekar att det tidigare har fäst vikt vid behovet av att förnya stödet för lärande (se t.ex. KuUU 4/2024 rd, s 6—9) och dessutom förutsatt att regeringen genomför en totalreform av systemet för stöd för lärande i all utbildning från småbarnspedagogik till högre utbildning, så att alla som har inlärningssvårigheter eller andra inlärningsutmaningar och behöver stöd i sina studier får det stöd de behöver redan i ett tidigt skede, och att det utarbetas ett nationellt åtgärdsprogram för att förbättra identifieringen av behovet av stöd vid inlärningssvårigheter och tillgången till effektivt stöd i rätt tid (KuUB 19/2021 rd, punkt 6 i förslaget till ställningstagande).

Också i de sakkunnigyttranden som lämnats till utskottet har det riktats uppmärksamhet mot att det nuvarande stödsystemet för lärande inte fungerar och att det borde förnyas. I yttrandena har det framförts att eleverna inte har kunnat ges tillräckligt stöd med den nuvarande stödstrukturen. Dessutom har man i yttrandena fäst uppmärksamhet bland annat vid att personalresurserna är otillräckliga och att utarbetandet av olika handlingar är belastande.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag. Samtidigt föreslår utskottet att riksdagen förkastar åtgärdsmotionen.

Stöd för lärande och skolgång enligt elevernas behov

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att i lagen om grundläggande utbildning i stället för de nuvarande administrativa stödnivåerna föreskriva om konkreta stödåtgärder för lärande och skolgång så att utgångspunkten är elevernas stödbehov. Det har föreslagits att dessa behov ska tillgodoses genom stödformer som så bra som möjligt främjar elevernas lärande och stöder deras deltagande i undervisningen. Syftet med reformen är att eleven ska få stöd för sitt lärande i ett så tidigt skede som möjligt och med låg tröskel. Det har bedömts att tjänster som ger eleverna tillräckligt stöd i rätt tid kan minska behovet av starkare stödåtgärder på lång sikt. Stärkandet av stödet till eleverna baserar sig delvis också på ett mer systematiskt samarbete mellan skolans personal för undervisning och fostran (se RP s. 80 och 83).

Syftet med reformen är också att förtydliga beslutsfattandet om stödåtgärder och minska lärarnas dokumenteringsskyldigheter. Enligt propositionen ska det i fortsättningen upprättas en stödhandling i stället för de nuvarande fyra handlingarna. Det är bra att man vid beredningen av propositionen har fäst vikt vid att det ska gå att identifiera och bedöma stödbehovet samt planera

Betänkande KuUB 11/2024 rd

stödåtgärderna på ett ändamålsenligt sätt trots att handlingarna som gäller ordnandet av stödet minskar.

Stödformerna för lärande och skolgång

Gruppspecifika stödformer. De primära stödformerna, som alla elever har rätt till enligt propositionen, är gruppsspecifika. De gruppsspecifika stödformerna enligt förslaget till 20 b § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning är

1. allmän stödundervisning
2. stödundervisning i undervisningsspråket
3. undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning.

Avsikten är att de gruppsspecifika stödformerna ges samtidigt med undervisningen i elevens egen undervisningsgrupp eller i en mindre grupp till exempel i delad klass. Storleken på en mindre grupp definieras inte på riksnivå, utan utbildningsanordnaren beslutar om den med beaktande av kraven i lagstiftningen. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning är en gruppsspecifik stödform för en mindre elevgrupp eller för hela klassen som kompanjonundervisning tillsammans med klassläraren eller ämnesläraren.

Utskottet anser att förslaget om ökade gruppsspecifika stödformer som ersätter det allmänna och intensifierade stödet är värt att understöda. I ett sakkunnigyttrande har det framförts att skillnaden mellan allmänt och intensifierat stöd har upplevts som oklar i skolorna, och att tillgången till och sättet att genomföra stödet har varierat.

Det har föreslagits att elevernas rätt att få tillräckligt stöd stärks genom att utbildningsanordnaren får en lagstadgad skyldighet att varje läsår reservera minst 0,122 undervisningstimmar per elev per vecka i skolan för olika former av gruppstöd. Genom den föreslagna regleringen säkerställs ett minimiantal stödformer för varje skola. Utbildningsanordnarens behörighet att fördela timmarna enligt stödform i enlighet med elevernas behov ger enligt utskottet tillräcklig flexibilitet för att säkerställa att stödet riktas så bra som möjligt.

Elevspecifika stödåtgärder. Enligt propositionen får eleven rätt till ett elevspecifikt stöd då de stödformer som nämns ovan inte i tillräcklig utsträckning kan stödja eleven. De elevspecifika stödåtgärderna är regelbundna och baserar sig på det individuella stödbehovet. De elevspecifika stödåtgärderna enligt förslaget till 20 c § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning är

1. undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupper och i samband med annan undervisning,
2. undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper,
3. undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass och
4. tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel.

Enligt utredning är avsikten med stödåtgärder enligt 1 punkten att tillgodose mer tillfälliga eller lindriga stödbehov (såsom läs- och skrivsvårigheter) i anslutning till enskilda läroämnen eller delområden inom lärandet. Undervisningsgruppen för en elev som omfattas av dessa stödåtgärder är en klass inom den allmänna undervisningen och ansvaret för undervisningen bärs av

Betänkande KuUB 11/2024 rd

klassläraren eller ämnesläraren. Inom stödåtgärden ges dessutom mindre än hälften av timmarna i ett enskilt läroämne av en speciallärare i smågrupper eller i samband med annan undervisning.

Syftet med undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper (stödåtgärd enligt punkt 2 ovan) är att stödja elever som har större behov av stöd för lärande och skolgång, till exempel problem med uppmärksamhet, utmaningar med beteende eller inlärnings svårigheter i flera läroämnena. I dessa stödformer består undervisningsgruppen för eleven av en klass inom den allmänna undervisningen och huvudansvaret för undervisningen bärs av klassläraren eller ämnesläraren. Enligt elevens behov av stöd hålls mer än hälften av lektionerna i ett eller flera läroämnena i en smågrupp med en speciallärare eller specialklasslärare, där specialläraren eller specialklassläraren ansvarar för undervisningen.

Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass (stödåtgärd enligt punkt 3 ovan) hänför sig till de allra mest krävande stödbehoven hos en elev. Stödbehovet grundar sig på omfattande inlärnings svårigheter som mer övergripande inverkar på lärandet och/eller skolgången eller på andra betydande svårigheter med skolgången. Denna undervisning ges i en specialklass och för den ansvarar en specialklasslärare. Till denna grupp av stödåtgärder hör också undervisning i specialklass, där målen för undervisningen har fastställts enligt verksamhetsområde.

Syftet med den föreslagna ordalydelsen i bestämmelserna om tolknings- och biträdestjänster för elever (31 § i lagen om grundläggande utbildning) är inte att ändra dess nuvarande tillämpningsområde (RP s. 93), så till exempel en elev med funktionsnedsättning har även i fortsättningen rätt att få de tjänster och hjälpmedel enligt bestämmelsen som deltagandet i undervisningen förutsätter. När det gäller att stödja lärande och skolgång för elever med funktionsnedsättning bör det noteras att utbildningsanordnarna utöver lagen om grundläggande utbildning bland annat är skyldiga att göra skäliga anpassningar enligt 15 § i diskrimineringslagen (1325/2014).

Utskottet anser att de elevspecifika stödåtgärderna bildar en helhet som erbjuder mångsidiga metoder för att stödja eleverna i enlighet med individuella behov. De elevspecifika stödåtgärderna omfattas av bestämmelserna om storleken på elevgrupper, som behandlas nedan.

Närmare styrning av stödsystemet. För att reformen ska ha en riksomfattande enhetlighet är det viktigt att Utbildningsstyrelsen i grunderna för läroplanen med stöd av bemyndigandena i 20 b § 4 mom. och 20 c § 4 mom. ger utbildningsanordnarna tydliga anvisningar om de gruppspecifika och elevspecifika stödåtgärderna. I bestämmelsen i fråga är det nödvändigt att ta in anvisningar bland annat för bedömningen av om det gruppspecifika stödet är tillräckligt och om förutsättningarna för överföring till det elevspecifika stödet uppfylls.

Åtgärder i sista hand. I propositionen ingår också bestämmelser om åtgärder i sista hand (20 h §). Dessa åtgärder gäller elever vars lärande och skolgång inte kan stödjas tillräckligt med elevspecifika stödåtgärder. Till åtgärderna i sista hand hör avvikelser från lärokursen eller målen i läroplanen på basis av ett elevspecifikt beslut. Elevspecifika avvikelser från målen i läroplanen kan göras genom att man bildar helheter av olika omfattning, genom att man avgränsar målen och innehållet i läroämnet och genom att man tillfälligt befriar eleven från studierna i läroämnet.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

Regeringen föreslår att bestämmelser om dessa åtgärder ska vara mer noggrant avgränsade än för närvarande. Syftet med detta är att säkerställa utbildningsanordnarens skyldighet att i första hand trygga elevernas rätt att få de stödåtgärder de behöver.

Utskottet anser att det är motiverat med bestämmelser om stödåtgärder i sista hand, men påpekar med hänvisning till ett sakkunnigyttrande att det föreslagna 20 h § 2 mom., där avvikelser från målen är bunden till målen för årskursen, avsevärt förändrar nuvarande praxis som ger elever som studerar enligt ett för eleven uppgjort studieprogram möjlighet att studera per årskurshelhet. Utskottet föreslår att bestämmelsen ändras på det sätt som framgår av detaljmotiveringen.

Bildande av undervisningsgrupper

Syftet med reformen är att undervisningsarrangemangen i utrymmena ska stödja varje elevs lärande så bra som möjligt och att det ska finnas bättre förutsättningar än för närvarande att trygga arbetsfreden i utrymmena. För att förbättra möjligheterna att uppnå dessa mål föreslås det i propositionen att det i en vanlig undervisningsgrupp ska finnas högst fem elever som får specialläraundervisning eller specialklassläraundervisning (20 g § 2 mom.). Sakkunniga har fäst uppmärksamhet vid konsekvensbedömningarna och behoven att precisera bestämmelsen. I ett yttrande har det framförts att denna bestämmelse ska strykas.

Bedömning av konsekvenserna av bestämmelsen om undervisningsgrupper. I ett sakkunnigyttrande konstateras det att det utifrån propositionen inte är möjligt att göra exakta beräkningar av propositionens konsekvenser. Enligt utlåtandet påvisar kommunvisa kalkyler att genomförandet av regleringen i den föreslagna formen kräver att det bildas betydligt fler nya undervisningsgrupper än de 149 nya grupper som nämns i propositionen. Detta skulle medföra större kostnader än vad som bedömts i propositionen. Bedömningen försvåras av att det av propositionen förblir oklart vilka elever som ska räknas med i maximiantalet på fem elever med elevspecifikt stöd i en vanlig klass inom den grundläggande utbildningen.

Enligt utredning har man varit tvungen att bedöma konsekvenserna av bestämmelserna om maximiantalet fem elever i en vanlig undervisningsgrupp utifrån antalet elever som omfattas av de nuvarande stödformerna, eftersom de nuvarande stödformerna och de som föreslås i propositionen inte motsvarar varandra. Det har därför inte funnits uppgifter som skulle påvisa i vilken utsträckning eleverna kommer att omfattas av de stödformer som räknas in i det nämnda maximiantalet på fem elever.

För att det ska vara möjligt att utföra konsekvensbedömningar har man i propositionen inkluderat de elever med särskilt stöd som inte studerar i smågrupper eller specialgrupper på heltid samt de elever inom det intensifierade stödet som för närvarande får specialundervisning på deltid. I propositionen uppskattas de sistnämnda eleverna utgöra cirka 76 procent av de elever som får intensifierat stöd. Utifrån denna bedömning beräknas reformen av hur undervisningsgrupper bildas medföra merkostnader på cirka 9 miljoner euro.

Enligt uppgift har bedömningen av antalet nya elevgrupper som behövs gjorts i samband med beredningen av propositionen för att ta fram uppgifter för en kalkylmässig uppskattning av vad bestämmelsen om maximiantalet på fem elever som omfattas av det elevspecifika stödet medför

Betänkande KuUB 11/2024 rd

på riksnivå. Bedömningen har inte gjorts med kommunspecifika uppgifter, och utifrån den riksomfattande bedömningen kan man inte dra slutsatser om propositionens konsekvenser för enskilda kommuner, eftersom deras nuvarande situation och de nya behov som reformen medför är olika.

En exakt bedömning av konsekvenserna — både nationellt och kommunvis — försvåras också av att det på grund av ändrade stödformer inte är helt klart i vilken utsträckning elever kommer att överföras till det elevspecifika stödet, som omfattas av begränsningen av gruppstorlek, från det tidigare intensifierade stödet och särskilda stödet. Till exempel behöver alla elever som för närvarande deltar i specialundervisning på deltid i fortsättningen inte nödvändigtvis elevspecifika stödåtgärder när stödbehovet kan tillgodoses genom gruppsspecifika stödformer. Eftersom antalet nya undervisningsgrupper som propositionen medför inte kan härledas direkt ur nuläget, är den uppskattning av behovet av nya undervisningsgrupper som presenterats en genomsnittlig uppskattning av behovet i hela landet.

Förtydligande av bestämmelsen om undervisningsgrupper. Utskottet anser att den föreslagna bestämmelsen om bildande av undervisningsgrupper inom den så kallade vanliga grundläggande utbildningen i 20 g § 2 mom. i huvudsak är motiverad, men konstaterar att den föreslagna formuleringen är för vag och lämnar rum för tolkning, eftersom det inte klart framgår vilka elever med elevspecifikt stöd som anses höra till maximiantalet på fem elever. Utskottet föreslår att bestämmelsen ändras på det sätt och på de grunder som anges i detaljmotiveringen.

Utskottet betonar att syftet med den föreslagna reformen är att stärka undervisningens kvalitet och arbetsfreden för undervisningsgrupperna genom att öka de gruppsspecifika stödformerna, smågruppsundervisningen och specialklassundervisningen. Den undervisning som ges i smågrupper ingår både i de gruppsspecifika stödformerna och i de elevspecifika stödåtgärderna. Bestämmelsen i 20 g § 2 mom. om bildande av undervisningsgrupper är alltså inte det enda sättet att stärka arbetsfreden för vanliga klasser, utan ett sätt bland andra. Det är viktigt att stärka smågruppsundervisningen och specialklassundervisningen inte bara för att stödja de elever som omfattas av den utan också för att trygga arbetsfreden för vanliga klasser. Avsikten är att eleverna i fortsättningen ska studera mer än för närvarande i smågrupper på deltid och smågrupper på heltid samt i specialklasser. *(Utskottets förslag till uttalande 1)*

Kontinuerligt stöd

Utskottet anser att särskild uppmärksamhet bör fästas vid att säkerställa kontinuiteten i stödet för eleverna så att stödet för varje elev förblir oavbrutet i utbildningens olika övergångsskeden inte bara med början från småbarnspedagogiken utan också vid skolbyten inom kommunen eller mellan utbildningsanordnare. Enligt en bedömning som gjorts av Nationella centret för utbildningsutvärdering har kontinuiteten i stödet inte genomförts tillräckligt väl vid övergången från grundläggande utbildning till andra stadiet.

Utskottet ser det som förståeligt att stödet för lärande är olika i utbildningar på olika utbildningsstadier och i olika utbildningsformer, men med hänvisning till kulturutskottets tidigare ställningstagande (KuUB 19/2021 rd) betonar utskottet att stödet bör fortsätta smidigt också vid övergång från en utbildningsnivå till en annan i enlighet med individuella behov för

Betänkande KuUB 11/2024 rd

varje barn och ung person. Utskottet förutsätter att regeringen utreder hur kontinuiteten i stödet för lärande fungerar och vidtar behövliga åtgärder för att förenhetliga lagstiftningen. *(Utskottets förslag till uttalande 2)*

För att stödet för lärande för barn och unga ska kunna fortsätta smidigt krävs det också att man vid övergången mellan utbildningar ser till att uppgifter om deras stödbehov överförs på det sätt som lagstiftningen förutsätter. Utskottet anser det vara viktigt att utbildningsanordnarna ges tillräckliga anvisningar och råd om utlämnande av personuppgifter i dessa situationer.

Utöver den föreslagna reformen av stödet är det viktigt att se till att elevernas inlärningsförmåga och välbefinnande stöds i vidare bemärkelse. I enlighet med syftet med lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) förutsätter detta ett smidigt samarbete mellan undervisningsväsendet och aktörerna inom social- och hälsovården.

Utskottet påpekar att 23 § 5 mom. i läropliktslagen (1214/2020) innehåller bestämmelser om skyldigheten för anordnare av grundläggande utbildning att lämna uppgifter, bland annat uppgifter enligt 17 § i lagen om grundläggande utbildning. Den sistnämnda bestämmelsen föreslås bli upphävd enligt propositionen. Utskottet anser därför att 23 § 5 mom. i läropliktslagen måste ändras så att det i momentet i stället för till 17 § i lagen om grundläggande utbildning hänvisas till 20 f § i den lagen.

Tillämpning av lagen om grundläggande utbildning på förskoleundervisning

Sakkunniga har uttryckt oro över att de föreslagna ändringarna i lagen om grundläggande utbildning är oklara med tanke på förskoleundervisningen. Det har påpekats att oklarheten bland annat beror på den parallella tillämpningen av lagen om grundläggande utbildning och lagen om småbarnspedagogik (540/2018) när förskoleundervisning ordnas i daghem eller familjedagvård. Två olika lagar tillämpas på samma barn också när barnet utöver förskoleundervisningen deltar i kompletterande småbarnspedagogik. Det att bestämmelserna är olika i olika lagar har konstaterats kunna medföra utmaningar också när det gäller kontinuiteten i stödet för lärande och skolgång, när barnet efter avslutad förskoleundervisning övergår till den grundläggande utbildningen. *(Utskottets förslag till uttalande 2)*

Utskottet är medvetet om de problem som konstaterats ovan och konstaterar med hänvisning till inkommen utredning att de utmaningar som lyfts fram hänförs till den helhet som bildas av lagstiftningen om förskoleundervisning och att det inte är möjligt att korrigera denna helhet i samband med lagstiftningen om en reform som gäller stödet för lärande. Däremot anser utskottet med hänvisning till sakkunnigyttrandena att det är nödvändigt att ändra 1, 18 och 20 b § i propositionen så att bestämmelsernas tillämplighet på förskoleundervisningen beaktas på det sätt som närmare framgår av detaljmotiveringen. *(Utskottets förslag till uttalande 2)*

Utskottet välkomnar att man vid beredningen av propositionen om stöd för lärande i mån av möjlighet har beaktat bestämmelserna om stödåtgärder i lagen om småbarnspedagogik (se t.ex. RP s. 5—6, 12—14, 43—45 och 59—60). Utskottet anser dock att det är nödvändigt att undervisnings- och kulturministeriet bedömer om den nu föreslagna regleringen medför behov av ändringar i lagen om småbarnspedagogik för att lagstiftningen ska vara tillräckligt enhetlig för att

Betänkande KuUB 11/2024 rd

varje barn ska garanteras ett tillräckligt och kontinuerligt stöd för lärande också i övergångsskedena i början av studierna och att ministeriet vidtar behövliga lagberedningsåtgärder så snart som möjligt, om det framkommer behov av förtydligande. *(Utskottets förslag till uttalande 2)*

Konsultativ sjukhusundervisningstjänst

I 4 a § i lagen om grundläggande utbildning föreskrivs om skyldigheterna för den kommun där sjukhusets verksamhetsenhet finns. Dessa skyldigheter föreslås utökas med skyldigheten för den kommun där sjukhuset eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården finns att ordna konsultativ sjukhusundervisningstjänst utöver den egentliga sjukhusundervisningen. Syftet med den föreslagna bestämmelsen om konsultativ sjukhusundervisningstjänst är att etablera den verksamhet som tidigare genomförts i projektform och som visat sig vara behövlig. Genom att etablera en förebyggande konsultativ service som kan ges i elevens egen skola eller förskoleundervisningsgrupp strävar man också efter att minska behovet av egentlig sjukhusundervisning.

Utöver lagstiftningen styrs ordnandet av sjukhusundervisning nationellt på basis av läroplanen. Utskottet anser att dessa styrsätt är tillräckliga och konstaterar med hänvisning till erhållen utredning att det vid utvecklingen av förfarandena också är möjligt att utnyttja verksamheten inom det nationella utvecklingsprojektet för den konsultativa sjukhusundervisningen 2021—2024 och det nationella nätverket för utveckling av sjukhusundervisningen.

I ett sakkunnigyttrande har det framförts att det vid sidan av bestämmelserna om konsultativ sjukhusundervisning enligt 4 a § i lagen om grundläggande utbildning är nödvändigt att ändra bestämmelserna om handledning och annan sakkunnigkonsultation från Valteri center för lärande och kompetens så att tjänsterna i fråga är avgiftsfria för kommunerna. Utskottet konstaterar utifrån inkommen utredning att det inte är ändamålsenligt att göra den föreslagna ändringen i detta sammanhang. Verksamheten vid Valteri center för lärande och kompetens och de konsultativa sjukhusutbildningsanordnarna avviker från varandra och regleras genom olika bestämmelser: På verksamheten vid Valteri center för lärande och kompetens tillämpas 39 § i lagen om grundläggande utbildning, medan bestämmelser om sjukhusundervisning finns i 4 a § i den lagen. Valteri center för lärande och kompetens är en statlig läroanstalt som får sin finansiering från Utbildningsstyrelsens omkostnadsmoment. Utbildningsstyrelsen ska också styra verksamheten vid Valteri center för lärande och kompetens.

Utskottet föreslår vissa tekniska och förtydligande ändringar i bestämmelsen om konsultativ sjukhusundervisning på de grunder som framgår av detaljmotiveringen nedan.

Reformens ikraftträdande

Den reviderade lagstiftningen avses träda i kraft den 1 augusti 2025. Grunderna för läroplanen kommer att uppdateras i enlighet med ändringarna i lagstiftningen så att lokala läroplaner som motsvarar de nya grunderna kan tas i bruk från och med den 1 augusti 2025.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

Sakkunniga har uttryckt oro över den snäva tidsplanen för ikraftträdandet av reformen och önskat att i synnerhet bestämmelserna om begränsning av elevgruppernas storlek skjuts upp med ett år. Utskottet understöder utifrån inkommen utredning den tidpunkt för ikraftträdandet som anges i propositionen. Utskottet anser i likhet med propositionen att det är ytterst viktigt att förnya stödet. Den finansiering som reserverats för genomförandet av reformen kommer att riktas till kommunerna i form av statsandelar från och med den 1 augusti 2025 i enlighet med statens budgetförslag för 2025. Finansieringsgrunden är de nya skyldigheter som propositionen medför, bland annat de som följer av förslaget till bestämmelser om bildande av undervisningsgrupper.

Utskottet anser i likhet med propositionen att det är motiverat att ställa en tidsfrist fram till den 31 augusti 2026 för översyn av besluten om elevspecifikt stöd. Med tanke på elevens rättsskydd är det dock viktigt att de elevspecifika besluten fattas så snart som möjligt i enlighet med den reviderade lagstiftningen. Det är möjligt att börja se över besluten till exempel från beslut som gäller elever som behöver undervisning som ges av en speciallärare eller en specialklasslärare i smågrupper eller specialklasser och som därför påverkar maximiantalet elever i dessa undervisningsgrupper.

Tidtabellen för ikraftträdandet och verkställigheten av lagen har enligt uppgift beaktats på förhand vid Utbildningsstyrelsen, som redan har börjat sätta grunderna för läroplanen i överensstämmelse med de föreslagna bestämmelserna för att grunderna ska vara färdiga genast i början av 2025 efter det att lagstiftningen har godkänts. För att underlätta verkställandet är det meningen att också utbildningen av och tillhandahållandet av annat stöd för utbildningsanordnarna ska inledas genast i början av 2025.

Resurser, informationsstyrning och uppföljning i samband med reformen

För genomförandet av den föreslagna reformen har det reserverats permanent finansiering på nästan 100 miljoner euro. Kostnaderna för reformen betalas som en del av statsandelen för kommunal basservice i form av finansiering med allmän täckning. Eftersom tyngdpunkten i propositionen ligger på att stärka det tidiga stödet, är avsikten att en betydande del av finansieringen ska riktas till de primära gruppspecifika stödformerna för eleverna. Dessutom kommer finansiering att anvisas för bildandet av undervisningsgrupper enligt propositionen samt för genomförandet av den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten. Genomförandet av reformen och personalens kompetens kommer att stödjas av undervisnings- och kulturministeriet med utbildning, genom att utveckla insamlingen av statistiska uppgifter om stöd för lärande samt med en långvarig undersökning om genomförandet av reformen. För stödet för införandet av reformen har det reserverats ett anslag på sammanlagt 5,5 miljoner euro.

Utskottet anser att det är viktigt att uppföljningen och utvärderingen av genomförandet av reformen inte omfattar endast genomförandet av stödsystemet för lärande utan också uppföljningen och utvärderingen av allokeringen och tillräckligheten av den finansiering som anvisats för systemet. I uppföljningen och utvärderingen bör man inte endast beakta hur elevernas och deras vårdnadshavares rättigheter tillgodoses utan också hur stödet fungerar ur undervisningspersonalens och utbildningsanordnarnas synvinkel. Vid uppföljningen och utvärderingen ska särskild uppmärksamhet fästas vid att bestämmelserna om storleken på undervisningsgrupper fungerar. *(Utskottets förslag till uttalande 3)*

Betänkande KuUB 11/2024 rd

Avsikten är att med anslaget på sammanlagt 1,05 miljoner euro för särskilda studier till speciallärare få 150 nya speciallärare som uppfyller behörighetsvillkoren för att täcka de behov av tillgång på personal som följer av de föreslagna ändringarna i stödet för lärande och skolgång. Utskottet anser att tilläggsfinansieringen för att trygga tillgången på speciallärare är ytterst behövlig. Det bör noteras att det länge har rått brist på speciallärare och specialklasslärare. När tillgången på speciallärare förbättras bör vikt fästas vid att det finns tillräckligt med speciallärare för att tillgodose behoven hos elever på finska, svenska, samiska och teckenspråk. Utskottet förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer tillgången till speciallärare och specialklasslärare som en del av den uppföljning och utvärdering som gäller uppnåendet av lagens mål. *(Utskottets förslag till uttalande 3)*

Den föreslagna reformen förutsätter ändringar i skolornas verksamhetskultur. För att reformen ska lyckas är det av stor betydelse hur väl reformens mål och förfaranden kan förverkligas i det dagliga arbetet i skolorna. Utskottet understryker att det, för att reformen ska lyckas, utöver tillräckliga resurser krävs personalutbildning och stödmaterial som direkt stöder reformen och som beaktar utbildningsanordnarnas olika förhållanden. Utskottet förutsätter att regeringen ser till att personalen inom undervisningsväsendet får tillräcklig handledning för att säkerställa att reformen genomförs så bra som möjligt. *(Utskottets förslag till uttalande 4)*

Åtgärdsmotionen

Kulturutskottet tillstyrker propositionen med ändringar och föreslår att åtgärdsmotionen förkastas.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning

1 §. Tillämpningsområde. Utskottet föreslår att ett omnämnande av 20 g och 20 h § fogas till paragrafen utöver omnämnandet av 18 a och 20 i §, som redan ingår i paragrafen. Avsikten är att uttrycka att dessa bestämmelser om bildande av undervisningsgrupper och om avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen inte tillämpas på förskoleundervisningen.

4 a §. Undervisning för elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst. Utskottet föreslår utifrån inkommen utredning att 2 mom. kompletteras med ett förtydligande av vilket det framgår att bestämmelsen tillämpas också på undervisning för andra elever än elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården. Det framgår av propositionsmotiven (s. 78) men inte av den föreslagna bestämmelsen.

Utskottet föreslår att 2 mom. ändras så att hänvisningen till lagen om specialiserad sjukvård ändras till en hänvisning till hälso- och sjukvårdslagen. En motsvarande ändring som beror på en ändring i hälso- och sjukvårdslagstiftningen har gjorts i 1 mom. i propositionen.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

18 §. Avvikande ordnande av grundläggande utbildning. Enligt ett sakkunnigyttrande framgår det inte tillräckligt tydligt om avsikten är att paragrafen ska tillämpas enbart på elever inom den grundläggande utbildningen eller också på elever inom förskoleundervisningen.

Utifrån erhållen utredning föreslår utskottet att bestämmelsen preciseras så att uttrycket "elevens tidigare studier" ändras till "de tidigare studierna för en elev i grundläggande utbildning" och att ordet "hälsotillstånd" ändras till uttrycket "hälsotillståndet för en elev i förskoleundervisning eller grundläggande utbildning". Utskottet föreslår att också uttrycket "grundläggande utbildning" i paragrafens rubrik ändras till "undervisning" så att det också av rubriken framgår att bestämmelsen utöver elever i grundläggande utbildning också tillämpas på elever i förskoleundervisning.

20 b §. Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och gruppsspecifika stödformer. I ett sakkunnigyttrande påpekas det att paragrafens 1 mom. lämnar rum för tolkning. Avsikten är att paragrafen ska tillämpas både på förskoleundervisningen och på den grundläggande utbildningen, men i 1 mom. verkar det som att bestämmelsen inte omfattar förskoleundervisningen. För att förtydliga bestämmelsens tillämpningsområde föreslår utskottet att ordet "skolans grundläggande verksamhet" ändras till "den grundläggande verksamheten" i 1 mom. för att det av bestämmelsen ska framgå att den också omfattar förskoleundervisning.

20 g §. Bildande av undervisningsgrupper. Utskottet anser med hänvisning till det som sägs i utskottets överväganden att det är viktigt att förtydliga bestämmelsen om bildande av vanliga undervisningsgrupper så att det tydligare framgår vilka elever som räknas in i maximiantalet på fem elever enligt bestämmelsen. Utskottet föreslår att paragrafen ändras så att orden "i en smågrupp eller en specialklass" fogas till 2 mom. I paragrafens finska språkdräkt förbättras dessutom bestämmelsens läsbarhet genom att orden "oppilaskohtaisena tukitoimena" flyttas fram i meningen.

Enligt uppgift ska de elever som hör till denna grupp på högst fem elever bestämmas på basis av stödåtgärderna enligt den föreslagna 20 c § genom att det till gruppen räknas elever som enligt den paragrafen omfattas av undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper och undervisning som ges av en speciallärare i specialklasser.

I propositionen och i en inkommen utredning har det bedömts att man med tanke på stödsystemet enligt den gällande lagen i maximiantalet fem elever inräknar de elever som omfattas av det nuvarande särskilda stödet och som studerar i smågrupper eller specialklasser. Denna grupp kan också inbegripa elever som får det nuvarande intensifierade stödet och som i fortsättningen som elevspecifik stödåtgärd får undervisning av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper eller specialklasser.

Vid genomförandet av bestämmelsen om bildande av elevgrupper är det viktigt att också urskilja den helhet i lagen om grundläggande utbildning som vid sidan av de föreslagna nya bestämmelserna innehåller de tidigare bestämmelser som inte föreslås bli ändrade eller upphävida i den aktuella propositionen. Utskottet konstaterar att integreringen av elever i specialklass i den allmänna undervisningen med behövliga stödåtgärder bör bedömas från fall till fall med beaktande av barnets bästa enligt 3 a § i lagen om grundläggande utbildning. En elev kan till

Betänkande KuUB 11/2024 rd

exempel ha omfattande svårigheter med inläring, koncentration, uppmärksamhet, exekutiva funktioner, social interaktion eller beteendet eller någon annan orsak som försvårar lärandet och skolgången i en grupp inom den allmänna undervisningen. Vid bildandet av undervisningsgrupper ska man också bland annat iaktta skyldigheten enligt 30 § att sammanställa grupperna så att målen i läroplanen kan nås i undervisningen. Uppnåendet av dessa mål främjas av att läraren har möjlighet att beakta elevernas stödbehov. Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande omfattar tillräckligt små gruppstorlekar och ett tillräckligt antal utbildade och behöriga lärare. Utbildningsanordnaren är dessutom enligt 29 § i lagen om grundläggande utbildning skyldig att trygga varje elevs rätt till en trygg inlärningsmiljö.

20 h §. Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen.

I ett sakkunnigyttrande påpekas det att det föreslagna 2 mom. avsevärt förändrar elevernas nuvarande möjlighet att framskrida flexibelt i sina studier när de studerar enligt ett för eleven uppgjort studieprogram. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska det bildas målhelheter för eleven utifrån målen för årskursen, medan målen för närvarande kan utformas smidigare bland annat enligt årskurshelheter.

Utskottet hänvisar till inkommen utredning och anser att det är motiverat att ändra 2 mom. så att orden "för årskursen" stryks och början av bestämmelsen formuleras så att ordalydelsen uttrycker att det för en elev kan bildas helheter av målen i läroplanen. Syftet med ändringsförslaget är att göra det möjligt att för en elev enligt elevens behov bilda målhelheter som är mer eller mindre omfattande än årskursens mål och innehåll, vilket också står i propositionsmotiven (s. 91).

46 §. Grundläggande utbildning för vuxna. Utskottet föreslår att hänvisningen till 4 a kap. utgår ur 1 mom. Hänvisningen har blivit kvar av misstag.

2. Lagen om ändring av läropliktslagen

23 §. Tillgång till uppgifter. Utskottet föreslår en teknisk ändring i paragrafen så att hänvisningen till 17 § i lagen om grundläggande utbildning, som föreslås bli upphävd i den nu aktuella propositionen, ändras till en hänvisning till den föreslagna 20 f §. Utskottet föreslår dessutom att begreppet "beslut om särskilt stöd" i enlighet med rubriken för 20 f § ersätts med begreppet "beslut om stöd".

Ingressen. Med hänvisning till det som sagts om 23 § föreslår utskottet en komplettering i ingressen.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet konstaterar att det enligt ikraftträdandebestämmelsen i det aktuella lagförslaget ges tid för utbildningsanordnarna till och med den 31 augusti 2026 att bland annat fatta beslut om särskilt stöd till elever i enlighet med den föreslagna nya lagstiftningen. Under övergångsperioden kan eleverna i praktiken ha beslut antingen enligt den 17 § som upphävs eller enligt den nya 20 f § beroende på hur utbildningsanordnarna har hunnit ändra besluten så att de motsvarar den nya lagstiftningen. Därför föreslår utskottet att det till lagen fogas en ny övergångsbestämmelse som innebär att kravet på utlämnande av uppgifter i

Betänkande KuUB 11/2024 rd

paragrafen under övergångsperioden gäller båda ovannämnda typer av beslut som meddelats elever.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 3—8 i proposition RP 114/2024 rd utan ändringar.

*Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 114/2024 rd med ändringar.
(Utskottets ändringsförslag)*

Riksdagen forkastar åtgärdsmotion AM 13/2023 rd.

Riksdagen godkänner fyra uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 16, 16 a, 17 och 17 a §, sådana de lyder, 16 och 17 a § i lag 642/2010 samt 16 a och 17 § i lagarna 642/2010 och 1288/2013,

ändras 1 § 2 mom., 4 § 1 mom., 4 a §, 9 § 2 mom., 18 §, 26 a § 2 mom., 30 § 1 mom., 31 § 1 mom., 33 § 1 mom., 37 § 2 mom., 39 §, 42 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 46 § 1 mom. samt 48 b § 1 mom.,

av dem 1 § 2 mom., 4 § 1 mom., 9 § 2 mom., 26 a § 2 mom. och 33 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1216/2020, 4 a § sådan den lyder i lag 1267/2013, 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 477/2003, 30 § 1 mom., 39 § och 48 b § 1 mom. sådana de lyder i lag 642/2010, 31 § 1 mom. sådant det lyder i lag 477/2003, 42 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 163/2022, 42 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 959/2015 och 46 § 1 mom. sådant det lyder i lag 716/2022, samt

fogas till lagen en ny 18 a § och ett nytt 4 a kap., till 40 §, sådan den lyder i lagarna 642/2010, 1288/2013, 272/2015 och 686/2021, ett nytt 3 mom., varvid nuvarande 3—5 mom. blir 4—6 mom., och till 42 § 1 mom. en ny 5 punkt i stället för den 5 punkt som upphävts genom lag 1216/2020 som följer:

Betänkande KuUB 11/2024 rd

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller dessutom bestämmelser om den förskoleundervisning som i regel ges året innan läroplikten uppkommer, om den förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen samt om morgon- och eftermiddagsverksamhet. Om förskoleundervisning enligt denna lag ordnas på ett sådant daghem eller i ett sådant familjedaghem som avses i 1 § 2 mom. 1 eller 2 punkten i lagen om småbarnspedagogik (540/2018), tillämpas på förskoleundervisningen dessutom, om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i en förordning med stöd av den, vad som föreskrivs i lagen om småbarnspedagogik eller i en förordning med stöd av den. Bestämmelserna i 18 a, 20 g, 20 h och 20 i § i denna lag tillämpas inte på förskoleundervisning.

4 §

Skyldighet att ordna grundläggande utbildning och förskoleundervisning

Kommunen är skyldig att för i 26 § 1 mom. avsedda barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område ordna grundläggande utbildning samt förskoleundervisning året innan läroplikten uppkommer. Kommunen är dessutom skyldig att ordna förskoleundervisning för barn som omfattas av sådan tidigarelagd läroplikt som avses i 2 § 3 mom. i läropliktslagen och för barn som med stöd av 27 § i denna lag inleder den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som bestäms samt grundläggande utbildning för barn vars grundläggande utbildning man har beslutat att inleda ett år tidigare än föreskrivet med stöd av 27 § i denna lag. Kommunens skyldighet att ordna grundläggande utbildning upphör när eleven har fullgjort den grundläggande utbildningen på det sätt som föreskrivs i 26 § 1 mom. De tjänster som avses i denna lag kan kommunen ordna själv eller i samråd med andra kommuner eller genom att skaffa tjänsterna av de anordnare av grundläggande utbildning som avses i 7 eller 8 §. Kommunen kan skaffa tjänster som gäller förskoleundervisning också av någon annan offentlig eller privat serviceproducent. Kommunen svarar för att de tjänster som den skaffar ordnas i enlighet med denna lag.

4 a §

Undervisning för elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst

Undervisning av en elev som får specialiserad sjukvård ordnas i första hand i den skola eller plats för förskoleundervisning enligt 6 eller 28 § som eleven antagits till. Den kommun där sjukhusets verksamhetsenhet finns är dock skyldig att för elever som är patienter på sjukhuset ordna undervisning i den omfattning detta är möjligt med hänsyn till patientens hälsa. Den kommun där sjukhusets verksamhetsenhet som svarar för vården finns är skyldig att ordna undervisning och stöd även för andra elever än sådana som är intagna för specialiserad sjukvård

Betänkande KuUB 11/2024 rd

på sjukhus i den omfattning detta är motiverat med beaktande av elevens hälsa, pedagogiska specialbehov och vårdmässiga och rehabiliterande åtgärder inom den specialiserade sjukvården, om det inte trots stödåtgärder enligt denna eller någon annan lag är till elevens fördel att undervisningen ordnas på något annat sätt. Även kommuner där det finns en sådan annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som avses i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) kan ordna undervisning för elever som får specialiserad sjukvård.

Den kommun där sjukhuset eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården finns ska därtill ordna konsultativ sjukhusundervisningstjänst i elevens egen skola eller plats för förskoleundervisning enligt 6 eller 28 §. Tjänsten ska ordnas i situationer där det behövs krävande sektorsövergripande kompetens för att planera eller vidta förebyggande eller korrigerande åtgärder också för undervisning av andra elever än elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården. Även kommuner där det finns en sådan annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som avses i hälso- och sjukvårdslagen kan ordna konsultativ sjukhusundervisningstjänst.

Elevens utbildningsanordnare ska tillsammans med den kommun där det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som svarar för vården finns i yrkesövergripande samarbete komma överens om den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten och ordna det stöd för ordnande av undervisningen som är nödvändigt när eleven övergår till sådan undervisning som avses i 1 mom. och återgår till den tidigare undervisningen. Om utbildningsanordnaren är någon annan än elevens hemkommun under vårdperioden eller boningskommunen för en elev som saknar hemkommun ska även elevens hemkommun eller boningskommun höras. När skyldigheterna enligt 1 mom. upphört ska eleven kunna återgå till den undervisning som han eller hon deltog i före övergången till undervisning enligt 1 mom.

Den kommun där det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som svarar för vården finns och elevens utbildningsanordnare samt elevens hemkommun enligt lagen om hemkommun eller boningskommunen för en elev som saknar hemkommun ska tillsammans komma överens om ordnandet av undervisning enligt denna paragraf för eleven efter att först ha hört eleven, dennes vårdnadshavare eller andra lagliga företrädare, elevens utbildningsanordnare samt de personer som svarar för elevens elevvård. Om en överenskommelse inte nås fattas beslutet av den kommun där det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som svarar för vården finns.

Elever som får specialiserad sjukvård har rätt till fri transport eller tillräckligt understöd enligt 32 § 1 mom. när de deltar i undervisning enligt denna paragraf.

9 §

Undervisningens omfattning

Förskoleundervisningen omfattar ett år. Förskoleundervisningen kan omfatta två år för elever som omfattas av sådan tidigarelagd läroplikt som avses i 2 § 3 mom. i läropliktslagen samt, med tillstånd av vederbörande ministerium, i sådan undervisning på främmande språk som avses i 10 § 4 mom. i denna lag.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

18 §

Avvikande ordnande av undervisning

Undervisningen för en elev kan delvis ordnas på annat sätt än vad som föreskrivs i denna lag, om det med hänsyn till de tidigare studierna för en elev i grundläggande utbildning eller hälsotillståndet för en elev i förskoleundervisning eller grundläggande utbildning är oskäligt att eleven ska fullgöra lärokursen i läroämnet. Eleven kan låta bli att fullgöra lärokursen i ett läroämne i den grundläggande utbildningen eller lärokursen för årskursen om eleven har visat att han eller hon till någon del redan har sådana kunskaper eller färdigheter som motsvarar lärokursen.

Utbildningsanordnaren fattar beslut om att undervisningen delvis ordnas på annat sätt än vad som föreskrivs i denna lag eller om att lärokursen inte behöver fullgöras på ansökan av vårdnadshavaren.

18 a §

Avvikande ordnande av studier inom grundläggande utbildning för vuxna

Studier inom grundläggande utbildning för vuxna kan ordnas på något annat sätt än vad som föreskrivs i denna lag, om

1) det med hänsyn till den studerandes förhållanden och tidigare studier till någon del är oskäligt för den studerande att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs, eller

2) det är motiverat av skäl som har samband med den studerandes sjukdom eller funktionsnedsättning eller något annat skäl som gäller hälsotillståndet.

En studerande kan hos utbildningsanordnaren ansöka om avvikande undervisningsarrangemang i de situationer som avses i 1 mom. I fråga om studerande under 18 år kan ansökan göras av vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare. Utbildningsanordnaren ska fatta ett beslut om avvikande undervisningsarrangemang.

4 a kap.

Stöd för lärande och skolgång och avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs

20 a §

Elevens rätt till stöd för lärande och skolgång

En elev som har svårigheter att delta i undervisningen eller klara av sina studier har som stöd för lärande och skolgång rätt att få gruppspecifika stödformer enligt 20 b § 2 mom. och elevspecifika stödåtgärder enligt 20 c § 2 mom.

En elev som har svårigheter att delta i undervisningen och att framskrida i sina studier har rätt till allmän stödundervisning samt till undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

En elev som inte har tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket för att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs har rätt till stödundervisning i undervisningsspråket.

En elev vars studier inte framskrider trots gruppspecifika stödformer eller som trots gruppspecifika stödformer har svårigheter att delta i undervisningen har rätt till elevspecifika stödåtgärder.

Om en elev trots elevspecifika stödåtgärder inte klarar av studierna, kan med stöd av 20 h § avvikelse göras från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen. Avvikelse från lärokursen eller målen är en åtgärd i sista hand, före vilken eleven ska få gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder.

20 b §

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och gruppspecifika stödformer

Utbildningsanordnaren ska säkerställa undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt ordna gruppspecifika stödformer som en del av skolans grundläggande verksamheten. Gruppspecifika stödformer ska ges planmässigt som ett tillägg till undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. Genomförandet av gruppspecifika stödformer ska ske genom samarbete mellan lärarna.

Gruppspecifika stödformer är allmän stödundervisning som ges av en lärare och stödundervisning i undervisningsspråket samt undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning.

Utbildningsanordnaren ska varje läsår i en plan som grundar sig på läroplanen reservera sammanlagt minst 0,122 undervisningstimmar per elev per vecka för allmän stödundervisning, för undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning och för stödundervisning i undervisningsspråket.

Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare i grunderna för läroplanen om de undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande samt om de gruppspecifika stödformerna.

20 c §

Elevspecifika stödåtgärder och ordnande av sådana

En elev har rätt att få elevspecifika stödåtgärder utan dröjsmål om de gruppspecifika stödformerna enligt 20 b § 2 mom. är otillräckliga. Elevspecifika stödåtgärder ges utifrån individuella behov och regelbundet. Genomförandet av elevspecifika stödåtgärder ska ske genom samarbete mellan lärarna.

Elevspecifika stödåtgärder är elevspecifik undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupper och i samband med annan undervisning, undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper, undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass och tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel som ges eleven med stöd av 31 § 1 mom.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

Elevspecifika stödåtgärder ordnas på basis av en bedömning enligt 20 d § och ett beslut enligt 20 f §, med beaktande av elevens bästa, i första hand i elevens egen skola eller plats för förskoleundervisning enligt 6 eller 28 §.

Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare i grunderna för läroplanen om elevspecifika stödåtgärder.

20 d §

Bedömning av behovet av elevspecifikt stöd

Vid bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd ska det behov av stöd för eleven som avses i 20 c §, läget i fråga om studiernas framskridande, tidigare stödformer och de stödåtgärder som bäst stöder eleven och som är förenliga med elevens bästa utredas och beskrivas.

Som en del av bedömningen av behovet av stöd ska utöver stödåtgärderna också eventuellt behov av avvikelser från lärokursen eller från målen i läroplanen enligt 20 h § utredas. Därtill ska behovet av elevspecifikt stöd bedömas, om det ordnas undervisning enligt 20 i § för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga.

Bedömningen av behovet av stöd för eleven görs av elevens lärare. I bedömningen av behovet av stöd deltar vid behov och på begäran förutom lärarna även yrkesutbildade personer inom elevhälsotjänsterna eller andra sakkunniga.

Elevens egna åsikter ska utredas och beaktas på det sätt som elevens ålder och utvecklingsstadium förutsätter. Elevens vårdnadshavare eller andra lagliga företrädare ska ges möjlighet att delta i bedömningen av elevens behov av stöd.

Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare i grunderna för läroplanen om bedömningen av behovet av stöd.

20 e §

Plan för genomförande av elevspecifikt stöd

Utiifrån bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd ska det utarbetas en plan för genomförande av stödet. Planen utarbetas av elevens lärare. Planen ska tas fram i samarbete med eleven och vårdnadshavaren eller vid behov med elevens andra lagliga företrädare.

Av planen ska framgå genomförandet och uppföljningen av de stödåtgärder som baserar sig på bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd. Om avvikelser görs från den grundläggande utbildningens lärokurs eller mål i enlighet med 20 h § eller om undervisningen ordnas i enlighet med 20 i §, ska av planen framgå de elevspecifika målen och innehållen, hur studierna framskrider samt principerna för bedömningen av eleven.

Det ska vid behov, dock minst en gång per läsår, bedömas om genomförandet av planen och stödåtgärderna motsvarar elevens stödbehov. Om elevens behov så kräver ska bedömningen ske oftare.

Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare i grunderna för läroplanen om innehållet i planen för genomförande av elevspecifikt stöd.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

20 f §

Beslut om stöd

Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt beslut om elevspecifika stödåtgärder enligt 20 c §, avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen enligt 20 h § samt om ordnande av undervisning enligt 20 i § för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga. Beslutet ska fattas i enlighet med den bedömning som avses i 20 d § och utan obefogat dröjsmål.

Om någon annan utbildningsanordnare än en kommun inte ordnar elevspecifika stödåtgärder eller undervisning enligt 20 i §, fattas beslut om elevspecifika stödåtgärder eller om undervisning enligt den paragrafen av elevens boningskommun på framställning av utbildningsanordnaren.

Beslutet får verkställas utan att det har vunnit laga kraft.

20 g §

Bildande av undervisningsgrupper

Undervisningsgrupperna bildas utgående från årskurserna. Om ändamålsenliga undervisningsarrangemang kräver det, kan elever i olika årskurser samt i förskoleundervisning dock undervisas i samma undervisningsgrupp eller meddelas undervisning tillsammans med en annan skolas eller läroanstalts elever. Utbildningsanordnaren beslutar om bildandet av undervisningsgrupper i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen.

Undervisningsgrupperna bildas så att det i en grupp inom den grundläggande utbildningen som undervisas av en lärare finns högst fem elever som får speciallärarundervisning eller specialklasslärarundervisning i en smågrupp eller en specialklass som en elevspecifik stödåtgärd. Maximiantalet med fem elever kan överskridas tillfälligt.

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass får det finnas högst tio elever. Specialklassens maximistorlek kan överskridas tillfälligt.

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass får det finnas högst åtta elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 1 mom. eller högst sex elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 2 mom. Om undervisningen för en elev som avses i detta moment ges i samma grupp eller tillsammans med i 3 mom. avsedda elever, bestäms maximistorleken på undervisningsgruppen enligt vilket slags stöd merparten av eleverna i gruppen får. Om undervisningen för en elev som avses i detta moment ges tillsammans med andra elever än sådana som avses i detta moment eller i 3 mom., får undervisningsgruppen omfatta högst 20 elever.

20 h §

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen

Med stöd av 20 f § kan utbildningsanordnaren besluta att avvikelse kan göras från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen, om eleven trots gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder inte med godkänt resultat klarar av den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen. Beslutet förutsätter en bedömning enligt 20 d § och en plan enligt 20 e §.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

För en elev kan det av målen i läroplanen bildas helheter av olika omfattning, som ska fullgöras med godkänt resultat för att studierna ska kunna framskrida i läroämnet i fråga.

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen kan göras genom att avgränsa målen och innehållen i lärokursen i läroämnet. Avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen kan göras endast i fråga om en elev som får undervisning av en speciallärare eller specialklasslärare i en liten grupp eller undervisning av en specialklasslärare i en specialklass som en elevspecifik stödåtgärd.

En elev kan tillfälligt befrias från att fullgöra lärokursen i läroämnet om eleven av hälsoskäl inte kan studera läroämnet.

Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare i grunderna för läroplanen om innehållet i avvikelser från lärokursen eller målen i läroplanen.

20 i §

Ordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan

Om eleven har haft ett beslut om tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen och elevens stödbehov fortsätter i den grundläggande utbildningen som ett behov av elevspecifika stödåtgärder och avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen eller om en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan och som framkommer under den grundläggande utbildningen är av sådan art att den hade lett till tidigareläggning av elevens läroplikt när eleven var 5 eller 6 år, kan elevens undervisning ordnas med stödåtgärder enligt detta kapitel.

Om åtgärderna enligt 1 mom. är otillräckliga och eleven på grund av funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan inte kan studera läroämnena, kan undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde. Utbildningsstyrelsen bestämmer närmare i grunderna för läroplanen om verksamhetsområdena samt deras mål och innehåll.

26 a §

Deltagande i förskoleundervisning

Bestämmelser om skyldigheten för ett barn som omfattas av tidigarelagd läroplikt att delta i förskoleundervisning finns i 3 § 2 mom. i läropliktslagen. Dessutom har ett barn som omfattas av tidigarelagd läroplikt rätt att få förskoleundervisning det år barnet fyller fem år.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

30 §

Rätt till undervisning

Den som deltar i utbildning har under arbetsdagar rätt att få undervisning och elevhandledning enligt läroplanen.

31 §

Avgiftsfri undervisning

Undervisningen samt läroböcker och andra läromedel, arbetsredskap och arbetsmaterial som behövs vid undervisningen är avgiftsfria för eleverna. Elever som behöver elevspecifika stödåtgärder har dessutom rätt att avgiftsfritt få sådana tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster, särskilda hjälpmedel samt tjänster som ordnas med stöd av 39 § vilka är en förutsättning för att de ska kunna delta i undervisningen.

33 §

Inkvartering

Om skolresan för en elev i grundläggande utbildning eller för en sådan elev som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen som får förskoleundervisning inte kan ordnas på det sätt som föreskrivs i 32 § 2 mom. i denna lag har eleven rätt till avgiftsfri inkvartering och helpension.

37 §

Personal

En utbildningsanordnare ska med beaktande av den form i vilken utbildningen ordnas ha ett tillräckligt antal lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande samt skolgångsbiträden. Utbildningsanordnaren kan dessutom ha timlärare och annan personal.

39 §

Stöduppgifter i specialundervisningen

Undervisnings- och kulturministeriet kan besluta att en utbildningsanordnare ska sörja för rehabilitering som ges i samband med elevspecifika stödåtgärder som avses i 20 c § samt för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som hör samman med undervisningen.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

40 §

Hemlighållande och behandling av personuppgifter

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är uppgifter som gäller bedömning av behovet av elevspecifikt stöd enligt 20 d § och uppgifter om genomförande av elevspecifikt stöd enligt 20 e § sekretessbelagda.

42 §

Begäran om omprövning

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, får omprövning av beslut som avses i denna lag begäras hos regionförvaltningsverket, om beslutet gäller

- 3) ett beslut enligt 20 f § och tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel enligt 31 §,
- 4) avvikande ordnande av grundläggande utbildning enligt 18 §,
- 5) avvikande ordnande av studier enligt 18 a §,

46 §

Grundläggande utbildning för vuxna

I grundläggande utbildning enligt denna paragraf kan man delta efter att fullgörandet av den grundläggande utbildningen enligt 26 § 1 mom. har upphört. På grundläggande utbildning för vuxna tillämpas 2 §, 3 § 1 och 2 mom., 9 § 1 mom., 10, 12—15, 18 a, 19 och 20 §, ~~4 a kap.~~ 21, 22 och 29 §, 30 § 1 mom. samt 35, 37, 38, 40—42, 42 a—42 d, 43 och 44 §. Undervisning, läroböcker och andra läromedel, arbetsredskap och arbetsmaterial är avgiftsfria för den studerande. I sådan utbildning som på basis av ett beslut av kommunen eller samkommunen eller en bestämmelse som ingår i ett tillstånd enligt 7 § har ordnats vid en internatskola, har den studerande rätt till avgiftsfritt boende och till avgiftsfria, tillräckliga måltider varje dag. De som studerar på heltid har rätt till en avgiftsfri måltid de arbetsdagar då läroplanen förutsätter att den studerande är närvarande på ett utbildningsställe som utbildningsanordnaren anvisat. En studerande kan på de grunder som anges i 36 § 1 mom. ges en skriftlig varning eller bli avstängd för högst ett år. En läropliktig kan dock avstängas från läroanstalten för högst tre månader. Bestämmelser om fullgörande av läroplikten under tiden för avstängning för viss tid finns i 8 § i läropliktslagen. En studerande som har fyllt 18 år får välja mellan religionsundervisning och undervisning i livsåskådningskunskap.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

48 b §

Anordnande och omfattning

Kommunen kan anordna och skaffa morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt denna lag. Om kommunen anordnar eller skaffar morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt denna lag, ska verksamheten erbjudas eleverna i årskurs ett och två i alla skolor i kommunen samt i fråga om övriga årskurser de elever som avses i 20 c och 20 i § i den omfattning kommunen beslutar.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 4, 9, 20 i, 26 a och 33 § träder dock i kraft först den 1 augusti 2026.

En plan för lärande inom intensifierat stöd och en individuell plan för anordnande av undervisning inom särskilt stöd som utarbetats och ett beslut om särskilt stöd som är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag ska göras förenliga med 4 a kap. i denna lag senast den 31 augusti 2026.

Vid sökande av ändring i ett beslut om särskilt stöd som fattats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av läropliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i läropliktslagen (1214/2020) 2 § 3 mom., 3 § 2 mom., 23 § 5 mom. samt 24 § 1 och 2 mom., av dem 23 § 5 mom. sådant det lyder i lag / , som följer:

2 §

När läroplikten börjar och upphör

Om barnet på grund av en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan uppenbart behöver tilläggstid för att uppnå de mål som uppställts för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, tidigareläggs inledandet av förskoleundervisningen för barnet och barnets läroplikt börjar ett år tidigare än vad

Betänkande KuUB 11/2024 rd

som föreskrivs i 2 mom. (*tidigarelagd läroplikt*). Anordnaren av småbarnspedagogik eller förskoleundervisning beslutar om tidigarelagd läroplikt innan den grundläggande utbildningen inleds. Om barnet inte deltar i småbarnspedagogik eller förskoleundervisning fattas beslutet om tidigarelagd läroplikt av barnets boningskommun.

3 §

Fullgörande av läroplikten i den grundläggande utbildningen

Den som omfattas av tidigarelagd läroplikt ska det år läroplikten börjar delta i förskoleundervisning enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning.

23 § (Ny)

Tillgång till uppgifter

I situationer som avses i 67 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning, i 22 § 1 mom. i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning och i 28 b § 2 mom. i gymnasielagen ska den som ordnar grundläggande utbildning lämna den nya utbildningsanordnaren ett sådant beslut om ~~stödsärs~~~~skilt~~~~stöd~~ enligt 20 f § i lagen om grundläggande utbildning som gäller när den grundläggande utbildningen avslutas. Beslutet ska också lämnas på begäran av utbildningsanordnaren.

24 §

Sökande av ändring

Omprövning av ett beslut som gäller tidigarelagd läroplikt, avbrytande av fullgörandet av läroplikten enligt 7 § eller anvisande av studieplats enligt 15 § får begäras hos regionförvaltningsverket inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Utbildningsanordnare får inte begära omprövning av ett beslut som avses i 15 §. På begäran om omprövning tillämpas i övrigt förvaltningslagen.

Ändring i beslut med anledning av begäran om omprövning får sökas genom besvär i förvaltningsdomstol inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Ovannämnda besvär ska behandlas skyndsamt. Ett beslut som regionförvaltningsverket har meddelat med anledning av begäran om omprövning i ett ärende som gäller anvisande av studieplats kan verkställas trots besvär, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Ett beslut genom vilket förvaltningsdomstolen har avgjort besvär som anförts i ett ärende som gäller tidigarelagd läroplikt eller i 7 § avsett avbrytande av fullgörandet av läroplikten får inte överklagas genom besvär.

Betänkande KuUB 11/2024 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ett beslut om förlängd läroplikt som fattats före ikraftträdandet av denna lag ska senast den 31 augusti 2026 ändras till ett beslut om tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i denna lag eller ett beslut om undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning.

På beslut om förlängd läroplikt som fattats före ikraftträdandet av denna lag och på undervisning som berörs av dem tillämpas de bestämmelser i lagen om grundläggande utbildning som gällde vid ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 23 § 5 mom. i denna lag tillämpas dock först från och med den 31 augusti 2026. Efter det att lagen har trätt i kraft kan det gamla eller det ändrade 23 § 5 mom. tillämpas före den 31 augusti 2026 beroende på om beslutet har fattats med stöd av den upphävda 17 § i lagen om grundläggande utbildning eller den nya 20 f § i lagen om grundläggande utbildning.

3.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 2 § 2 mom. 3 a och 4 punkten, 5 § 1 mom. 3 punkten, 29 § 1 och 2 mom. samt 50 § 3 mom., sådana de lyder, 2 § 2 mom. 3 a punkten i lag 1486/2016, 2 § 2 mom. 4 punkten i lag 1220/2020, 5 § 1 mom. 3 punkten i lag 1114/2021, 29 § 1 mom. i lagarna 1114/2021 och 1126/2022, 29 § 2 mom. i lag 1128/2022 och 50 § 3 mom. i lag 1049/2023, som följer:

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom., föreskrivs i denna lag om finansieringen av

3 a) förskoleundervisning för elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning och som fyller fem år det år som förskoleundervisningen inleds,

4) de tilläggskostnader som förädlades av förskoleundervisning för elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen och som fyller sex år det år som

Betänkande KuUB 11/2024 rd

förskoleundervisningen inleds samt av undervisning enligt 20 i § 1 eller 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

3) för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning, förskoleundervisning för femåriga elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning, undervisning som ordnas utomlands, förskoleundervisning för sexåriga elever som grundar sig på tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, undervisning enligt 20 § 1 eller 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas vid en internatskola, förskoleundervisning under det första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet och för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet,

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Priserna per enhet för de verksamheter som avses i 2 § 2 mom. 2, 3 a-, 3 b-, 4, 5 och 9 punkten och för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning fås genom att man från hemkommunsersättnings grunddel som finansministeriet bestämt i enlighet med 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice drar av 320,77 euro och multiplicerar skillnaden med följande koefficienter:

	per elev	per närvaromånad	per kurs
Utbildning som handleder för examensutbildning	1,22		
5- och 6-åriga elever i tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen	2,6		

Betänkande KuUB 11/2024 rd

Elever i årskurs 1—9 som studerar enligt 20 i § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning	2,75		
Elever i årskurs 1—9 som studerar enligt 20 i § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning	4,76		
Tillägg för internatskola	0,46		
Skolhemsförhöjning	1,86		
Undervisning utomlands enligt lagen om grundläggande utbildning	1,23		
Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen		0,186	
Annan grundläggande utbildning enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning än den som avses i 2 mom. i den paragrafen			0,046

Utöver priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning får utbildningsanordnaren tilläggsfinansiering för undervisning enligt 20 i § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning för de elever som omfattades av undervisning enligt det momentet när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs och när den grundläggande utbildningen avslutades.

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. justerar undervisnings- och kulturministeriet finansieringen av sådan utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av anordnare av grundläggande utbildning samt anknytande tilläggsfinansiering av undervisning enligt 20 i § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning och tillägget för internatskola så att de före utgången av finansåret överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande den 20 september det år som föregick finansåret och den 20 september under finansåret.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) 2 § 2 mom., 23 § 2 mom. 2 och 4 punkten, 24 § 1 mom. 2 och 4 punkten, 34 § 1 mom., 35 § 2 mom., rubriken för 38 § och 38 § 1 mom.,

av dem 34 § 1 mom. sådant det lyder i lag 701/2022, som följer:

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet innehåller bestämmelser om finansiering som utöver åldersklassbaserad statsandel beviljas för driftskostnaderna för undervisning som grundar sig på tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, ordnande av undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga samt för undervisning som ordnas i internat och i skolhem.

23 §

Justering av kostnadsfördelningen

De grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnader som avses i 6—12 § justeras på riksnivå som en helhet. Dessutom justeras följande finansiering som avses i 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

2) finansiering för förskoleundervisning för elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning och som fyller fem år det år då förskoleundervisningen börjar,

4) tilläggsfinansiering för förskoleundervisning för elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen och som fyller sex år det år som förskoleundervisningen börjar samt tilläggsfinansiering för ordnande av undervisning enligt 20 i

Betänkande KuUB 11/2024 rd

§ i lagen om grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga,

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

2) ordnande av förskoleundervisning för elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning och som fyller fem år det år då förskoleundervisningen börjar,

4) ordnande av förskoleundervisning för elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen och som fyller sex år det år som förskoleundervisningen börjar samt ordnande av undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga,

34 §

Skyldighet att betala hemkommunsersättning

Om förskoleundervisning eller grundläggande utbildning som avses i 26 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning den 15 december året före det år som föregått finansåret ordnats av någon annan än hemkommunen för en elev, är elevens hemkommun skyldig att betala till kommunen i fråga eller till utbildningsanordnaren av annat slag hemkommunsersättning enligt 35—38 § i denna lag. Kommunen är inte skyldig att betala hemkommunsersättning för elever som är under 6 år och fullgör tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen.

35 §

Bestämmande av hemkommunsersättning

De faktiska kostnaderna bestäms enligt 24 §, dock minskade med kostnaderna för stöd för undervisning enligt 4 a § i lagen om grundläggande utbildning för elever inom den specialiserade sjukvården eller för elever som får konsultativ sjukhusundervisningstjänst, kostnaderna för undervisning i fråga om tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen samt kostnaderna för ordnande av undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning för

Betänkande KuUB 11/2024 rd

en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga till den del kostnaderna överskrider den faktiska nivån på hemkommunsersättningen.

— — — — —

38 §

Ersättning för elever som är intagna för specialiserad sjukvård, får konsultativ sjukhusundervisningstjänst, får skolhemsundervisning eller är placerade av barnskyddsskäl

Den kommun som under vårdtiden är hemkommun enligt lagen om hemkommun för en elev som får i 4 a § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning avsedd förskoleundervisning eller grundläggande utbildning eller boningskommunen för en elev som saknar hemkommun är skyldig att för eleven till den kommun där sjukhuset eller någon annan verksamhetsenhet inom specialiserad sjukvård finns betala ersättning, som beräknas genom att antalet dagar under vilken den kommun där sjukhuset eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården finns ordnar undervisning för eleven multipliceras med de genomsnittliga faktiska årskostnaderna för en sådan undervisningsdag. Hemkommunen för en elev som får sådant stöd som avses i 4 a § 2 och 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning eller boningskommunen för en elev som saknar hemkommun är skyldig att betala en ersättning som motsvarar kostnaderna för stödatgärderna till den kommun där det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som tillhandahåller stödet finns.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 35 § 2 mom. och rubriken för 38 § samt 38 § 1 mom. träder dock i kraft redan den 1 augusti 2025.

Utöver den finansiering som avses i 23 § 2 mom. 2 och 4 punkten i denna lag tillämpas vid justeringarna av kostnadsfördelningen för finansåren 2027 och 2028 de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag om finansieringen av förskoleundervisning och grundläggande utbildning för elever som omfattas av förlängd läroplikt.

Utöver de kostnader som avses i 24 § 2 mom. 2 och 4 punkten i denna lag tillämpas vid justeringarna av kostnadsfördelningen de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag om beaktande av driftskostnaderna för ordnande av förskoleundervisning för elever som omfattas av förlängd läroplikt och som fyller fem år det år förskoleundervisningen börjar, till den del kostnaderna ingår i de kostnader som justeras.

Utöver vad som föreskrivs om bestämmande av hemkommunsersättning i 35 § 2 mom. i denna lag tillämpas på avdrag från de faktiska kostnaderna de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag om kostnaderna för undervisning i fråga om förlängd läroplikt till den del kostnaderna ingår i de faktiska kostnaderna.

— — — — —

5.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) 13 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1243/2020, som följer:

13 §

Partiell vårdpenning

En i Finland faktiskt bosatt förälder eller en annan vårdnadshavare, vars arbetstid på grund av vården av barnet i medeltal uppgår till högst 30 timmar i veckan, har rätt till partiell vårdpenning

3) under barnets tredje läsår inom den grundläggande utbildningen, om barnet omfattas av undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998),

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 4 kap. 4 § i arbetsavtalslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetsavtalslagen (55/2001) 4 kap. 4 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1237/2020, som följer:

Betänkande KuUB 11/2024 rd

4 kap.

Familjeledighet

4 §

Partiell vårdledighet

En arbetstagare som har varit anställd hos samma arbetsgivare sammanlagt minst sex månader under de senaste 12 månaderna kan få partiell vårdledighet för att vårda sitt barn eller något annat barn som varaktigt bor i hans eller hennes hushåll till utgången av det andra läsåret för barnets grundläggande utbildning. Om barnet omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen (1214/2020) eller undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), får partiell vårdledighet dock tas ut till utgången av barnets tredje läsår. En förälder till ett barn med funktionsnedsättning eller långtidssjukt barn som är i behov av särskild vård och omsorg kan få partiell vårdledighet till dess barnet fyller 18 år. Barnets båda föräldrar eller vårdnadshavare får hålla partiell vårdledighet under samma kalenderperiod men inte samtidigt. Arbetstagaren ska göra framställning om partiell vårdledighet till arbetsgivaren senast två månader före ledighetens början.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 5 kap. 5 § i lagen om sjöarbetsavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) 5 kap. 5 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1238/2020, som följer:

Betänkande KuUB 11/2024 rd

5 kap.

Familjeledighet

5 §

Partiell vårdledighet

En arbetstagare som har varit anställd hos samma arbetsgivare sammanlagt minst sex månader under de senaste 12 månaderna kan få partiell vårdledighet för att vårda sitt barn eller något annat barn som varaktigt bor i hans eller hennes hushåll till utgången av det andra läsåret för barnets grundläggande utbildning. Om barnet omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen (1214/2020) eller undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning, får partiell vårdledighet dock tas ut till utgången av barnets tredje läsår. En förälder till ett barn med funktionsnedsättning eller långtidssjukt barn som är i behov av särskild vård och omsorg kan få partiell vårdledighet till dess barnet fyller 18 år. Barnets båda föräldrar eller vårdnadshavare får hålla partiell vårdledighet under samma kalenderperiod men inte samtidigt. Arbetstagaren ska göra framställning om partiell vårdledighet till arbetsgivaren senast två månader före ledighetens början.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 22 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) 22 § 1 mom., sådant det lyder i lag 719/2022, som följer:

22 §

Beslut om särskilt stöd

Utbildningsanordnaren ska bedöma en studerandes behov av särskilt stöd när den studerande inleder sina studier och under studiernas gång om behov av sådant stöd uppstår. Om det för en

Betänkande KuUB 11/2024 rd

läropliktig har fattats ett beslut om elevspecifikt stöd enligt 20 f § i lagen om grundläggande utbildning och beslutet gäller när den grundläggande utbildningen avslutas, ska utbildningsanordnaren utreda och bedöma den studerandes behov av särskilt stöd utifrån det beslut om elevspecifikt stöd som fattats under den grundläggande utbildningen.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen samlar information om undervisningsgruppernas storlek och antalet elever med olika elevspecifika stödåtgärder i dessa grupper och om utvecklingen av antalet smågrupper och specialklasser samt utifrån den insamlade informationen följer hur det stöd som eleverna får har utfallit och om lagstiftningen har medfört att de mål som uppställts för stödet har nåtts.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur stödet fungerar och stödets kontinuitet vid övergången från en utbildningsnivå till en annan och när eleven omfattas av stöd enligt två olika regleringar samt vidtar behövliga åtgärder för att förenhetliga bestämmelserna.*
3. *Riksdagen förutsätter att regeringen ingående följer genomförandet av lagen och dess konsekvenser, med beaktande av genomförandet av stödet för lärande och allokeringen av den finansiering som anvisats för reformen, följer tillgången på speciallärare och specialklasslärare med tanke på uppnåendet av lagens mål och regelbundet från och med 2027 lämnar kulturutskottet utredningar om verkställigheten av lagen och uppnåendet av dess mål.*
4. *Riksdagen förutsätter att regeringen satsar på att ge utbildningsanordnarna en grundlig introduktion i reformens innehåll och därmed på att lagens mål och tillämpningen av lagen ska genomföras så väl som möjligt.*

Betänkande KuUB 11/2024 rd

Helsingfors 3.12.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Ari Koponen saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Pia Hiltunen sd
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Laura Huhtasaari saf (delvis)
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Sara Seppänen saf
medlem Markku Siponen cent (delvis)
medlem Jaana Strandman saf
medlem Mari-Leena Talvitie saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.